Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica-Thomistica - Cod. Ettenheim-Münster 226

Endel, Roman
Majer, Ferdinand

[s.l.], 1731-1732

Articulus 1us

urn:nbn:de:bsz:31-120354

Visual Library

contra hac Regē positā n[on] ē damnata; cū etiā oēs amicitiae
debeāt[?] ... Rex 2[?] in humanitate esse posita. Sed quo sensu
in ... damnari fuit et hac Regē positā in ... etiā
deberet ... super ... sunt ... qui ... solent damnare
... Sed sit sensus hareticum posituū, quo sensus ... in ... tertialis
etiā apud ... damnatus. Secus in illa Regē factus.

Quaestio 9na

De Proprietatibus propositionis

Post explicatā propositionis naturā et multiplicitatē proprietates ad ipsā
consequentes expendendae sunt quae ... ex affirmatione et negatione, veritate
et falsitate. Et quas una ... alia ... sunt ... tres
nempe oppositio, aequipollentia et conversio. De quibus agendum modo
et primo de oppositione, quae ... inter illas tenet ... quare sit

Articulus 1us

De Oppositione

Oppositio in genere dicitur ... affirmatio et negatio ejusdem de eodem in
... Vel aut quod est repugnantia inter 2 propositiones eodem subiecto et praedicato
constantes, quarum una est affirmativa altera negativa. haec sit ... oppositio
stricte sumpta ad quam requiruntur duae conditiones.

1ma quod in utraque propositione sit idem subiectum et praedicatum idem quod voce ... quod
sensu ... ita ut ... variando ex una parte ...
... hinc propositiones istae non sunt oppositae ... aliqua ... geometra ... aliquis
... ... alius ... in utraque propositione ... sensu eodem
sumantur, habeant idem genus suppositionis ... ceteras partes propositionis
... non sunt oppositae haec duae. ...
... simul ... supponendo ... et ... in
... humana. ... genus supposi-
tionis debet ... si una habet suppositionem ... etiam altera ...
debet. si una ... etiam altera, si una ... altera ... debet
esse incompleta ... sunt propositiones oppositae ... in ...
... ... in una ... si ...
si vero maneat idem genus suppositionis ... realis una ...
... suppositionis realis altera ... contradictoriae
... suppositionis ... altera ...

ſit tamen eadem in eodem genere oppositorum, quod non officit

2a proprietas est quod una propositio ſit affirmans altera negans, ob quod duas qualitates oppositas.

Quod oppositio stricte sumpta tantum dividitur in 3 species, nimirum contradictoriam, contrariam, et subcontrariam. De subalterna dicemus paulo post. 1a Num 172us
Est oppositio sive contradictoria est affirmatio et negatio ejusdem de eodem in ambabus propositionibus, in quibus praedicatum tantum, quantum sufficit ad falsificandam alteram, ut omnis homo est currens, aliquis homo non est currens. Colliges quod hoc tamen debet, quod una propositio est universalis affirmativa altera particularis negativa [illegible], quod una sit universalis altera particularis, ut est haec Petrus currit, Petrus non currit, ſit oppositio contradictoria. Dicitur oppositio de lege [illegible] de modo enunciandi. Observes aliquas oppositionis contradictoriae, hoc est oppositio contradictoria omnis [illegible] ſit [illegible] [illegible] non ſit [illegible]. [illegible] tamen [illegible] ſit [illegible]. Haec oppositio contradictoria est tota maxima, cum non possit [illegible] nedum quo [illegible] propositiones convenire possit, quae [illegible] dicit [illegible]. [illegible] ſe nedum [illegible].

2a sive contraria est affirmatio et negatio ejusdem de eodem in duabus propositionibus, quarum quaelibet plus enunciat quam sufficit ad falsificandam alteram, ut omnis homo est [illegible], nullus homo est [illegible]. Dicitur quod haec oppositio in propositionibus quae ambae ſunt universales, una tamen affirmativa altera negativa, ad hoc [illegible] 1a omnis homo est [illegible] falsa redderetur sufficeret si aliquis non esset [illegible], non est [illegible] ut nullus homo [illegible] 2a id est nullus homo est [illegible] falsa reddenda non [illegible] quod omnis ſit [illegible], ſed si aliquis ſit, plus quod plus enunciat utraque [illegible].

3a sive subcontraria est affirmatio et negatio ejusdem de eodem in 2 propositionibus, quarum quaelibet minus enunciat, quam sufficit ad falsificandam alteram, ut aliquis homo currit, aliquis homo non currit, ambae enim ſunt verae et neutra falsificat alteram: ut enim falsa redderetur 1a id est aliquis homo currit, dici deberet nullus homo currit, et ut 2a id est aliquis homo non currit redderetur falsa, dici deberet omnis homo currit, invenitur quod haec oppositio in propositionibus particularibus quarum una est affirmativa altera negativa. Num 173us

[illegible] oppositio additur quarta, et est subalterna [illegible], cum una propositio ſit universalis altera particularis, 1a dicitur subalternans, 2a subalternata, debent tamen ambae propositiones aut esse affirmativae aut ambae negativae, ut omnis homo currit, [illegible] homo currit, aliquis homo currit, aut nullus homo currit, aliquis homo non currit, unde colliges hanc non esse proprie oppositionem, [illegible] non [illegible] ambas, [illegible] enim est affirmativa, una altera negativa, ſed tamen ſolet recensenda inter oppositiones eo quod habeat [illegible] et [illegible] ſit una universalis altera particularis. Tamen oppositio [illegible] sumpta [illegible] subalternam [illegible], quod ſit duarum propositionum [illegible] et [illegible] habentium diversitatem [illegible] in [illegible]. Num 174us

Num 175us

hoc ē in affirmōe et negatiōe, quæ ē oppositio in unctis et ptte quæ ē oppōn. et sub hac ratiōe gruit subalternæ ū in utroq; simul et libri in gtradictoriis

ut ā hactenus dicta facilius intelligās, sequens schema opposition⁹ subjicio ubi ex quide quot qm unq; velis statim et facile possis invenire.

oīs hō ē vivens
oīs hō ē lapis
oīs hō ē albus

Nullus hō ē vivens
nullus hō ē lapis
nullus hō ē albus

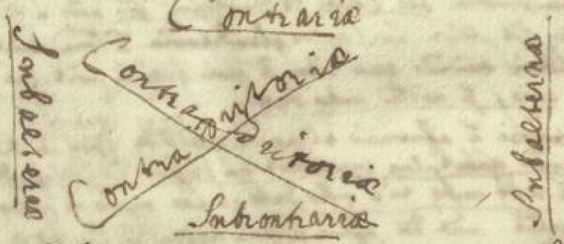

aliquis hō ē vivens.
aliquis hō ē lapis
aliqs hō ē albus

aliquis hō n̄ ē vivens
aliquis hō n̄ ē lapis
aliquis hō n̄ ē albus

Regula oppositionum

Regulas autem, una reque opposiōe ac, altera statuere nihil n̄ ē, de superiori enim: [illegible] facta sit valde multa, ubi dixi, ad hoc ut duæ propōes sint vere opposita, debebunt servari idem nō unde saltem si eadē n̄ plus addi aut demi, qm in altera debeat
altraq; propōe et omni proprietate maneri; quod
sequit quævis oppōe sit obstrvanda habet tam unaquaq; opōs hic plus regula sibi propriā . quare

N. ma [illegible] Regula 1ª contradictoria n̄ nulla matā possunt simul nec veræ nec falsæ. si enī ipsæ esset simul vera oīs hō ē vivens, alqs hō n̄ ē vivens ud esset et n̄ esset, qd ē contra quæ axioma et lumen rōis. 1ª eni esset vera ut supponitur, qd oīs hō sit vivens et eo ipso dicet vera si etiā vera esse posset. qd alqs hō n̄ sit vivens. aut si 1ª sit falsa qd oīs hō sit vivens: ideo erit falsa qd alqs hō n̄ sit vivens qd si hæ simul falsæ supponerentur 1ª eo ipso n̄ posset esse falsa— vera

oiū ē, qā ↄtradictio ē sūa oppōū ↄſqtis ñ ſit libere nedum

2ª Rgla p ↄtrarijs ē: ↄdtraria ĩ nulla māa possūt ſimul ēē vera bene aūt ſimul falsa ĩ māa ↄtingenti. rāo ſcti ē, qd ſi duo ppoēs ↄtraria possent ēē ſimul vera, eōd ſimiliter ēēt etiā ſeē, nō ↄſqs duas ↄtradictorias, poē ēē ſimul veras, na eg oīs hō ē aāl, ſi hāc vera ſit. qd et vera ē alqs hō ē aāl cū alqs ↄtineat ſub oī, ſed hāc ppō alqs hō ē aāl ē ↄtradictoria ad illam nullg hō ē aāl qd ſi et hāc ut pote ↄtraria ad illā oīs hō ē aāl pariter vera ēē posset dua ↄtradictoria vera ſūt; idē dic ſi nullg hō ē aāl ſit vera etiā vera erit alqs hō ñ ē aāl, quæ cū ↄtradictoria oppoſita ſit, ij oīs hō ē aāl ſi hāc ut pote ↄtraria illi nullg hō ē aāl, vera ēē posset, utrāq ſimul dua ↄtradictoria vera ēē possent, qd tn nullg unqā admittet. rāo 2ª est qd ↄtrariæ oīs hō currit, nullg hō currit, ambo ſūt falsa ĩ ↄſqti qd idē ſit etiā ſit, ſed etiā ↄſqti qd alqs ſit currens et alius ñ ſit currens ſeq ĩ māa neſſria ubi neq falsa ēē possūt cū etiā neſſrio quærat ſubto, ↄſqtei oī ↄtento ĩ ſubto ↄuenire debet, adeoq una ēē vera, altera falsa debet, ut ↄſtat oīs hō ē aāl nullg hō ñ ē aāl — Num: 178 m.

Rgla 3ª Subↄtraria ĩ māa ↄtingenti possūt ēē ſimul vera ſeq ĩ māa neſſria, ĩ neutra tn ſimul falsa. rāo ijus ē. qd ex Subↄtrariorū ē qd una ñ ſim neget, qd ſufficiat ad falsitatē alterius ↄſqtr eg alqs hō ē albus poterit inveniri, alqs hō ē albus ſūt ñ inveniret. ratio 2ª ē qa Subↄtraria militant ↄtrarijs ergo ex eadē rōe, qua ↄtraria ĩ māa neſſria ñ possūt ēē ſimul vera pariter et Subↄtraria ĩ ſimul [illegible]. rāo 3ª ē qā ſi eg falsa ēēt hæc alqs hō currit, vera ēēt eig ↄtradictoria nullg hō currit, et ſi falsa ēēt, alqs hō ñ currit, etiā hujg ↄtradictoria, quæ oīs hō currit, vera ēēt ↄſqtr duæ ↄtraria oīs hō currit, nullg hō currit, ēēnt ſimul vera ↄtra rglā 2ª. — Num 179 m.

Rgla 4ª ĩ māa neſſria ſi Subalternans ē vera etiā Subalternata erit, et viciſſim, cū una ↄtineatr ĩ alia, eg oīs hō ē vivens. alqs hō ē vivens. ſi 2ª ſit falsa etiā 1ª erit falsa, ut oīs hō ñ ē vivens, alqs hō ñ ē vivens. ĩ māa vero ↄtingenti ſit Subalternans ēē falsa, Subalternata vera, ut oīs hō ē doctg alqs hō ē doctg itē oīs hō ñ currit. alqs hō ñ currit. — Num 180 m.

Obio hæ ppōes nullg oclg ē neſſrig ad videndū alqs oculg ē neſſrig ad videndū ſūt ↄtradictoriæ, et tn ſimul possūt ēē vero ut ↄſideranti patebit. qd rgla 1ª ñ ſubſiſtit — Num 181 m.

Ddis na. d. cum ambae prop. supponunt dtè et 1a est vera 2a falsa
sed alqs omnis qui sit dte nihil ad videndum si a ambae suppon.
indte est 2a et vera 1a falsa; quod omnis conta indte sit nihil; si
vero in una supponat dte in altera indte variatur suppos.
et non ultri oppos. cum ambae sint vera

urgebis si prop. una sit dstva altera distva est oppos. ut patet
in quaestione altero; ergo etiam si una sit dtè altera indte suppon.
prop. dtà et indta suppos. sit spec. suppos. realis sicut dstva
et disiunctiva quod cum N: i hi dictum est. deinde habeatur vel
genus suppos. atqui variet spec. manere oppos. etiam manebit
oppos. si una prop. supponat dtè altera indte.

Ddsca. nc. adp: n. itaque a. quod dtá et indta suppos. sint tales
spec. suppos. realis. sicut dstva et distva in suaque enim variet
manet eadem identitas termini idemque alterum quodque extremum. in
mutuo a suppos. dtè in dta non manet idem alterum quod ex extremo
sicut quod N: i hi de tali variatione speciem in qua manet idem sicut quod fit
in dstva et disiunctiva non in dtá et indta.

Num i 42 us. obj: 1o contra secundam 2am duae contradictoriae in materia nulla possunt esse
verae et falsae sed affirmativa tollens removet per negativam; sed hoc
pariter fit in contrariis ergo nec hae possunt simul esse verae et
falsae; prob. quod hoc est aeque tollens removet, ideo nullum hic est medium
cum hac est alqs medium: ergo etc.

Ddsca. na adp: d. neque a. est alqs medium causa materiae contingentis.
sicut sunt a. causa sunt enim contraria dicunt simul aliud, quae
utrique non excludunt alqs, alqs autem falsificare potest contrarie
dicta de se et causa sui, non autem verae materiae contingentis quod contrarijs est
per accidens.

Articulus 3us
De
Aequipollentia

Num i 43 us. 2a prop. proprietas est aequipollentia, quae dici aut definiri potest
esse eadem dici. idemque sensus 2arum prop. oppositarum ex additione
signorum proveniens unde licet istae prop. Cicero disputat, nemo
tamen disputat. idem hoc inde, aeque valens inquit. sint ergo
aequipollentes in terminis itaque sit ut proveniat aequipollentia signorum
aequipollentes ex terminis idem sit ut proveniat ex aequipolentia signorum
proveniens et hanc aequipolentia signorum ex addita hoc est praeposita
negatione propositio non solum hac tota materia dicitur ergo absolutus

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

quae in hoc unico versu continentur.

Prae contradic: Post contra: Prae postque subalter.

ad cuius plenam intelligentiam statuitur

Negatio 1a pones posita praecontradic designat ad hoc, ut 2 propositiones contradictoriae fiant aequivalentes, quia ea ut signis propositionis praeposita ut hae: omnis homo est vivens, aliquis homo non est vivens, ut ista aequivaleat 2dae praeposita non et dicatur non omnis homo est vivens, sensus est idem ac aliquis homo non est vivens. etiam 2dae praeposita non et dicatur non aliquis homo non est vivens sensus erit omnis homo est vivens. ratio est, quia particula non est malignantis naturae et omnia destruit, quae post se invenit, in 1a propositione non omnis homo est vivens invenit signum universale et affirmationem destruit quoque ambo et facit particulare et negationem. quod est aliquis homo non est vivens: in 2a vero propositione non aliquis homo non est vivens invenit particulare signum et particulam et negationem in 2a particula non destruit quoque ambo, et facit universale affirmationem quod est, omnis homo est vivens. unde duae illae propositiones in sensu sunt aequipollentes. Nunc [illegible]

Negatio in medio posita post contra designat ad hoc ut 2 propositiones contrariae reddantur aequipollentes, necessum est ergo toti subjecto affirmationis particula non immediate ante copulam collocanda, ut omnis homo est vivens, nullus homo est vivens, ut 2a aequivalens reddatur prae dicatur nullus homo non est vivens, eadem particula non apposita signo [illegible] non destruit, cum non afficiat [illegible] inveniatque eandem negationem, tollit negationem, quae facit [illegible] et facit propositionem affirmativam ut idem sensus sit ac omnis homo est vivens quae ut similiter aequivalens reddatur illa nullus homo est vivens dicitur non omnis homo non est vivens; hunc enim ex ratione data prout manet [illegible] et ex affirmativa fit negativa. quod est nullus homo est vivens. Nunc [illegible]

Pro subalternis vero datur regula ubi aequipollentia debet fieri post in universalibus quoniam una facta habet signum universale et si ambae habeant signum universale. Quando autem ambo sunt particulares, vel signa particularia non patiuntur sibi mutuo aequivalere: [illegible] in his duabus aequivalentia servat regula atque ac per utrasque subalternas [illegible] particula non, ut aliquis homo est vivens, [illegible] homo non est vivens ut ista reddatur 2ae aequivalens, [illegible] post [illegible] posita non ac [illegible] aliquis homo non est vivens. [illegible] aequivalens non redditur nisi dicatur non omnis homo non est vivens sensus enim [illegible] aliquis homo est vivens. [illegible] [illegible] particularia sunt signa [illegible] [illegible] vero signa [illegible] particularia sibi [illegible] aequivalere.

Num. 176 us. Igla oia · oppositiona · quid · prola propositio Subalternatim contrariarum ut
duae propositiones subalternae fiunt aequivalentes, ubi vero signo praeponitur non
simul priori et simul posteriori eq. oīs hō ē aāl. algs hō n ē aāl.
si n sort hō n ē aāl et sensg ē algs hō ē aāl si ā duas, n
algs hō n ē aāl. sensg ē, oīs hō ē aāl. rad. sbi ex quibg n
algs n oīs idē signat ac oīs. n oīs idē ac algs. cetera signa
quomodo se habeant habe sequentibg versibg

Non omnis; quidam non: omnis non; quasi nullus.
Non nullus; quidam: sed nullus non; valet omnis.
Non aliquis; nullus: non quidam non; valet omnis.
Non alter; neuter: neuter non; praestat uterque

aequipollent ergo

Omnis. nullus non. non aliquis non.
Nullus. omnis non. non aliquis.
aliquis. non omnis non. non nullus.
aliquis non. non omnis. non nullus non.

Articulus 3tius

De

Conversione propositionum.

Num. 187 us. Tertia tandem propositionum affectio movenda est, quae ē conversio seu unius in aliam conversio
speciatim ad reductionem syllogismorum imperfectorum in perfectos summe necessaria; quae autem
definitur quod sit unius propositionis in aliam mutatio per solam transpositionem subiecti in locum
praedicati et praedicati in subiectum servata eadem propositionis affirmatione et negatione item veritate
et falsitate. Sit ā haec conversio exemplo et una cum alia legitime in-
ferendo eq. nullus hō ē lapis. quod nullus lapis hō propositio quae convertitur
dicitur conversa ea vero in quam convertitur, conversa.

Num. 188 us. Est ā conversio triplex; 1a dicitur simplex. 2a per accidens. 3a per contrapositionem
ultima haec fit, dum ex terminis finitis fiunt infiniti, atque mutatio
subiecti in praedicatum. eq. oīs hō ē aāle, quod oē n aāle ē n hō. haec
ā n ē propria dicta conversio. cum n tantum mutentur extrema, sed alterum
eorum fiant ex terminis finitis infiniti. eo fit fieri ex propositionibus affirm